

Přehled obsahu

	marg. č.	str.
Úvod		V
Obsah		VIII
Základní literatura		XV
Přehled českých a slovenských autorů mezinárodního práva		XVIII
Použité zkratky		XIX
Část první. Zásady přátelských vztahů a spolupráce mezi státy	1–23	1
Část druhá. Mezinárodněprávní postavení států	24–63	13
Část třetí. Mezinárodněprávní postavení obyvatelstva, jednotlivců a ochrana lidských práv	64–114	41
Část čtvrtá. Mezinárodněprávní režimy státního území, moře, Antarktidy, kosmu a životního prostředí	115–179	91
Část pátá. Mezinárodněprávní postavení státních orgánů pro mezinárodní styky	180–203	141
Část šestá. Smluvní právo	204–269	163
Část sedmá. Právo mezinárodních orgánů a organizací	270–485	213
Část osmá. Právo mírového urovnávání mezinárodních sporů	486–547	265
Část devátá. Právo odzbrojení	548–661	295
Část desátá. Právo ozbrojených konfliktů a neutrality	662–740	341
Věcný rejstřík		397

Obsah

	marg. č.	str.
Úvod		V
Základní literatura		XV
Část první. Zásady přátelských vztahů a spolupráce mezi státy		1
I. Zásada nepoužití síly		2
II. Zásada mírového urovnávání sporů		5
III. Zásada nevměšování		6
IV. Zásada spolupráce států		8
V. Zásada sebeurčení národů		9
VI. Zásada svrchované rovnosti		10
VII. Zásada poctivého dodržování závazků		11
VIII. Helsinské zásady		11
Část druhá. Mezinárodněprávní postavení států		13
I. Suverenita		14
1. Suverenita národa		14
2. Státní suverenita		14
3. Základní práva a povinnosti států		15
II. Třídění států		17
1. Suverénní státy a závislé státy		17
2. Státy jednotné a složené		17
III. Vznik státu a jeho právní důsledky		20
1. Vznik státu		21
2. Uznání státu		22
3. Uznání vlády (hlavy státu)		24
4. Uznání za povstalice		26
5. Uznání za válčící stranu		26
6. Uznání za národ		27
7. Uznání orgánů národněosvobozeneckého hnutí		27
IV. Zánik státu a jeho právní důsledky		28
1. Zánik státu jako subjektu mezinárodního práva		28
2. Identita (kontinuita) státu		30
3. Materie státní suverenity a její mezinárodněprávní úprava		31
4. Sukcese do smluv		32
5. Sukcese do státního majetku		34
6. Sukcese do státních archivů		37
7. Sukcese do státních dluhů		37
8. Sukcese do členství v mezinárodních organizacích		38
Část třetí. Mezinárodněprávní postavení obyvatelstva, jednotlivců a ochrana lidských práv		41
I. Státní občanství		43
1. Nabývání státního občanství		44
2. Zánik a ztráta státního občanství		48

3. Dvojití státní občanství	49
II. Bezdomovci (osoby bez státní příslušnosti)	50
III. Cizinci	52
1. Přípuštění cizinců na území státu	53
2. Práva a povinnosti cizinců	53
3. Odchod cizince a jeho vyhoštění	56
4. Právo diplomatické ochrany státních příslušníků	57
5. Vydávání pachatelů trestných činů (extradice)	61
6. Potírání mezinárodní zločinnosti	62
IV. Uprchlíci	64
V. Právo územního (politického) azylu	68
VI. Mezinárodněprávní ochrana základních lidských práv	69
1. Ochrana základních lidských práv ve světovém měřítku	70
a) Všeobecná deklarace lidských práv	71
b) Mezinárodní paktů o lidských právech	72
2. Úmluvy o ochraně jednotlivých kategorií práv	74
a) Ochrana života, svobody a zdraví	74
b) Ochrana žen a dětí	75
c) Ochrana práce	77
d) Zákaz rasové diskriminace	78
e) Ochrana národnostních menšin	79
3. Evropská ochrana základních lidských práv	81
a) Evropská úmluva o lidských právech	81
b) Evropská sociální charta	82
c) Evropská ochrana menšin	83
4. Charta základních práv Evropské unie	89

Část čtvrtá. Mezinárodněprávní režimy státního území, moře, Antarktidy, kosmu a životního prostředí .....

91

I. Státní území	92
1. Nabývání a ztráta státního území	93
2. Územní výsost	97
3. Státní hranice a pohraniční režim	99
a) Státní hranice	99
b) Státní hranice České republiky	102
c) Pohraniční režim	103
d) Malý pohraniční styk	106
4. Vzdušný prostor	108
5. Vnitrozemské (národní) vody	112
6. Mezinárodní řeky	115
II. Moře	117
1. Pobřežní moře	117
2. Souostrovňové státy	118
3. Mořské průplavy	119
4. Mořské průlivy	120
5. Přilehlá zóna	120
6. Výlučná ekonomická zóna	121
7. Kontinentální šelf	121
8. Volné moře	122

9. Oblast mořského dna a jeho podzemí za hranicemi národní jurisdikce ..	126
III. Antarktida	128
IV. Kosmický prostor a nebeská tělesa	130
V. Mezinárodněprávní ochrana životního prostředí	133
Část pátá. Mezinárodněprávní postavení státních orgánů pro mezinárodní styky	141
I. Vnitřní státní orgány pro mezinárodní styky	142
1. Hlava státu	143
2. Vláda	144
3. Ministr zahraničních věcí	144
4. Jiné vnitřní orgány pro mezinárodní styky	145
II. Zahraniční orgány pro mezinárodní styky	145
1. Diplomatická mise	145
2. Zvláštní mise	153
3. Stálé mise při mezinárodní organizaci	154
4. Delegace v mezinárodní organizaci a na mezinárodní konferenci	155
5. Vojenská jednotka, loď a letadlo	157
6. Konzulární úřad	157
Část šestá. Smluvní právo	163
I. Druhy smluv	165
1. Forma smlouvy	165
a) Smlouvy písemné a ústní	165
b) Smlouvy veřejné a tajné	165
c) Smlouvy uzavřené v plné a zjednodušené formě	166
d) Prezidentské, vládní a resortní smlouvy	166
2. Počet smluvních stran	167
3. Obsah smlouvy	168
a) Smlouvy politické a hospodářské	168
b) Smlouvy rovné a nerovné	168
c) Právotvorné a kontraktuální smlouvy	168
d) Smlouvy s jednorázovým a opakujícím se plněním	169
e) Mírové a válečné smlouvy	169
4. Doba trvání smlouvy	169
II. Registrace a publikace smluv	170
III. Vznik mezinárodních smluv	171
1. Způsobilost smluvních stran	171
2. Předmět smlouvy	172
3. Řádný projev vůle smluvních stran	174
a) Pravomoc uzavírat mezinárodní smlouvy	174
b) Plná moc	176
4. Skutečný souhlas smluvních stran	176
a) Omyl	176
b) Podvod	178
c) Korupce	178
d) Použití síly a hrozba silou	178
IV. Uzavírání mezinárodní smlouvy	179

1. Příprava textu smlouvy	180
2. Jazyk smlouvy	180
3. Jednotlivé části smlouvy	181
4. Schválení textu smlouvy	182
5. Ověření textu smlouvy (autentifikace)	183
6. Souhlas jednajících stran být vázán smlouvou	183
a) Podpis	184
b) Ratifikace	184
c) Přistoupení	185
d) Přijetí	185
e) Schválení	186
f) Mezinárodní akt vstupu mezinárodní smlouvy v platnost	186
g) Výměna a uložení ratifikačních listin	186
h) Depozitář	187
7. Souhlas státu být vázán pouze částí smlouvy	187
8. Výhrady ke smlouvě	187
V. Počátek platnosti mezinárodní smlouvy	189
VI. Výklad (interpretace) mezinárodní smlouvy	190
1. Základní interpretační postupy	191
2. Obecné interpretační pravidlo	192
3. Doplňkové interpretační prostředky	193
4. Výklad smluv sepsaných ve více jazycích	193
VII. Účinky platné smlouvy pro smluvní strany	194
1. Zásada pacta sunt servanda	194
2. Platnost a účinnost mezinárodní smlouvy	195
3. Územní rozsah působnosti smlouvy	195
VIII. Účinky smlouvy na třetí státy	196
IX. Záruky splnění mezinárodních smluv	197
1. Záruky dané smluvní stranou	198
2. Záruky třetích států	199
X. Změna a revize smluv	199
XI. Doba platnosti mezinárodní smlouvy	200
XII. Ukončení a suspendování platnosti smlouvy	201
1. Ukončení a suspendování celé smlouvy nebo její části	201
2. Způsoby ukončení platnosti a suspendování smlouvy	202
a) Uplynutí dohodnutého času	203
b) Splnění smlouvy	203
c) Dohoda stran	203
d) Rozvazovací podmínka	203
e) Sjednání nové smlouvy	203
f) Výpověď či vystoupení ze smlouvy	203
g) Snížení počtu smluvních stran	205
h) Hrubé porušení smlouvy	205
ch) Podstatná změna okolností	206
i) Nemožnost plnění	208
j) Rozpor s nově vzniklým kogentním pravidlem	209
k) Vyjití z užívání	209
3. Procedura při ukončování a suspendování platnosti mezinárodní smlouvy	209

4. Právní důsledky neplatnosti, ukončení platnosti a suspendování smlouvy	211
Část sedmá. Právo mezinárodních orgánů a organizací	213
I. Mezinárodní konference	216
1. Pojem a druhy mezinárodních konferencí	216
2. Svolávání mezinárodních konferencí	217
3. Jednání na mezinárodních konferencích	219
4. Usnášení mezinárodních konferencí	222
II. Mezinárodní organizace	224
1. Pojem mezinárodní organizace	224
2. Vztah mezinárodní organizace k členským státům	225
3. Struktura mezinárodních organizací	226
4. Povaha usnesení mezinárodních organizací	228
5. Výsady a imunity mezinárodních organizací a jejich zaměstnanců	229
6. Sídlo mezinárodní organizace	229
7. Rozpočet mezinárodní organizace	230
III. Světové mezinárodní organizace	230
1. Organizace spojených národů	230
a) Cíle a zásady OSN	231
b) Valné shromáždění	231
c) Rada bezpečnosti	233
d) Hospodářská a sociální rada	235
e) Mezinárodní soudní dvůr	236
f) Sekretariát OSN	236
g) Sídlo OSN	237
2. Mezinárodní odborné organizace	237
IV. Partikulární mezinárodní organizace oblastní a kolektivní sebeobraný	241
1. Rada Evropy	242
2. Západoevropská unie	243
3. Organizace Severoatlantické smlouvy	245
4. Evropská unie	249
5. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	256
6. Organizace amerických států	259
7. Organizace africké jednoty	260
8. Liga arabských států	262
Část osmá. Právo mírového urovnávání mezinárodních sporů	265
I. Druhy prostředků urovnávání mezinárodních sporů	266
II. Přímé diplomatické jednání	268
III. Dobré služby a zprostředkování	269
IV. Vyšetřovací a smířčí komise	270
V. Mezinárodní soudnictví v širším smyslu	272
VI. Mezinárodní rozhodčí řízení (arbitráž)	273
1. Stálý rozhodčí soud	274
2. Rozhodčí tribunály pro mořské právo	275
3. Rozhodčí řízení při rozhodování sporů z investic	276
VII. Mezinárodní soudní tribunál	281

1. Mezinárodní soudní dvůr	281
a) Složení	282
b) Jurisdikce	283
c) Sporné řízení	286
d) Posudkové řízení	288
2. Mezinárodní tribunál pro mořské právo	288
a) Složení	288
b) Kompetence	289
c) Řízení	289
d) Specializované komory	290
3. Evropská úmluva o mírovém urovnávání sporů	290
VIII. Orgány mezinárodních organizací	292
1. Organizace spojených národů	292
2. Organizace amerických států	292
3. Organizace africké jednoty	293
4. Liga arabských států	293
5. Mezinárodní odborné organizace	293
IX. Mnohostranné smlouvy	293
Část devátá. Právo odzbrojení	295
I. Pojem odzbrojení, regulace zbrojení, omezení zbrojení, kontrola zbrojení ..	297
II. Normy na kterých spočívá omezení zbrojení a odzbrojení	298
1. Zásady odzbrojení	298
2. Mezinárodní smlouvy	298
a) Odstoupení, výpověď, změna smluv, revizní konference o smlouvách o omezení zbrojení a o odzbrojení	299
b) Kontrola	299
3. Obyčejové normy	302
4. Úloha mezinárodních orgánů a organizací v oblasti odzbrojení	304
III. Omezení zbrojení a odzbrojení z hlediska jednotlivých druhů zbraní	305
1. Jaderné zbraně	305
a) Zákaz jaderných zkoušek	306
aa) Omezení jaderných zkoušek	306
ab) Úplný zákaz jaderných pokusů	309
b) Nešíření jaderných zbraní	311
ba) Dvě kategorie smluvních stran	312
bb) Závazky smluvních stran podle Smlouvy o nešíření jaderných zbraní	312
bc) Dohody o zárukách	314
bd) Platnost a odstoupení od smlouvy	315
c) Oblasti bez jaderných zbraní	315
d) Jaderné odzbrojení	318
2. Odzbrojení v oblasti bakteriologických a chemických zbraní	322
a) Bakteriologické (biologické) zbraně	322
b) Chemické zbraně	324
ba) Kontrola nad dodržováním Úmluvy o zákazu chemických zbraní ..	328
3. Konvenční odzbrojení	330
a) Zákaz min	330
b) Konvenční odzbrojení v Evropě	332

c) Registr konvenčních zbraní a zákaz obchodování se zbraněmi	336
d) Konvenční zbraně v Americe	337
Část desátá. Právo ozbrojených konfliktů a neutrality	341
I. Definice agrese	344
II. Základní zásady práva ozbrojených konfliktů	347
III. Prameny	348
IV. Počátek války	350
V. Právní důsledky válečného stavu pro válčící strany	351
VI. Válečná oblast	354
VII. Ozbrojené síly	354
VIII. Zakázané prostředky a způsoby vedení války	357
1. Vedení pozemní války	358
2. Vedení námořní války	360
3. Vedení letecké války	361
4. Chemické, bakteriologické a jaderné zbraně	362
5. Zákaz některých konvenčních zbraní	365
IX. Válečná okupace	370
X. Ochrana obětí války	372
1. Ranění, nemocní a trosečníci	373
2. Váleční zajatci	374
3. Civilní obyvatelstvo	376
XI. Pravidla ozbrojených konfliktů vnitřních, „občanských“ konfliktů	378
XII. Zastavení válečných akcí	381
1. Přerušeni boje	381
2. Místní příměří	381
3. Obecné příměří	381
4. Kapitulace	382
XIII. Ukončení válečného stavu	382
1. Ukončení mlčky	383
2. Ukončení jednostranným prohlášením	383
3. Ukončení mírovou smlouvou	383
XIV. Neutralita za ozbrojeného konfliktu	384
1. Prostá válečná neutralita	385
2. Trvalá neutralita	387
XV. Trestání zločinu proti míru, válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a zločinu genocidy	389